

REDUCE

REUSE

RECYCLE

Lesplan 2015

Plastic en recyclen

LESMAERIAAL VOOR HET FUNDEREND
ONDERWIJS VAN CURAÇAO

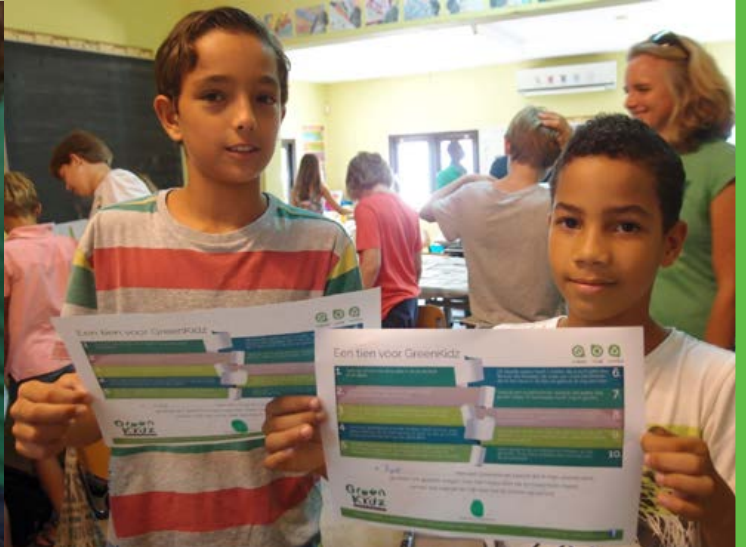
Pilot les Pipita Basisschool | 18 september 2015

Pipita Basisschool

Greenkidzcuracao

MOVING TOWARDS A GREENER, CLEANER, HEALTHIER AND SAFER CURAÇAO

Voorwoord

Beste onderwijsprofessional,

Voor u ligt het GreenKidz lesplan 'Plastic en Recyclen', dat scholen en leerlingen stimuleert en inspireert om milieubewuster met hun plastic afval om te gaan.

Dit lesplan is uitgedacht en uitgewerkt door Mieke Hukshorn, Christy Prins en Maya Mathias en vervolgens eigentijds en kleurrijk vormgegeven door Ivonne Zegveld. Het is daarna vertaald naar het Papiaments door Hellen Noort.

Wij hopen dat u, samen met uw leerlingen, veel plezier aan dit lesplan beleeft. Neem ook snel een kijkje op onze GreenKidz Website www.greenkidz.org, waar u nog meer kindvriendelijke informatie en moderne lesmaterialen vindt.

Hartelijke groene groet,

Het GreenKidz Team

Mieke Hukshorn

Christy Prins

Maya Mathias

Ivonne Zegveld

Hellen Noort

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Doel en doelgroep van de les	3
Hoofdstuk 2	Vorbereiding door de leerkracht	4
Hoofdstuk 3	Opzet GreenKidz lesplan in zeven stappen	5
Hoofdstuk 4	GreenKidz Lesplan stapsgewijs uitgewerkt	6

Bijlagen Lesmateriaal

Bijlage 1	Powerpoint Presentatie voor in de klas	18
Bijlage 2	GreenKidz afval-afbreektabel	42
Bijlage 3	GreenKidz wereldkaart plastic soep	44
Bijlage 4	GreenKidz contract voor leerlingen	46
Bijlage 5	GreenKidz contract voor scholen	47

Bijlagen Achtergrondinformatie

Bijlage 6	Achtergrondinformatie voor leerkrachten	
Bijlage 7	Achtergrondliteratuur voor leerlingen	
Bijlage 8	Samenvatting GreenKidz project	
Bijlage 9	Profielen GreenKidz Team	
Bijlage 10	GreenKidz Sponsorlijst	

Bijlagen Gastdocenten instructies

Bijlage 11	Instructie afval-scheiden-opdracht	
Bijlage 12	Instructie Social Media gebruik	
Bijlage 13	Instructie GreenKidz Kleurplaat wedstrijd	
Bijlage 14	Instructie GreenKidz Award	
Bijlage 15	Instructie GreenKidz Schoonmaak cheque	

Bijlagen Gastdocenten documenten

Bijlage 16	Checklists GreenKidz gastdocenten	
Bijlage 17	Gastdocenten eindverslag	
Bijlage 18	Evaluatieformulier vaste leerkracht GreenKidz school	
Bijlage 19	Gastdocenten Declaratieformulier	
Bijlage 20	Adressenlijst GreenKidz Scholen en GreenKidz Team	

Doel en doelgroep van de GreenKidz les

1.

Voor wie is deze les geschikt?

Deze les over plastic en recyclen is geschikt voor leerlingen in het Funderend Onderwijs van Curaçao in de leeftijd van negen tot en met twaalf jaar. Het gaat hierbij om het Funderend Onderwijs, cyclus II en de groepen vijf tot en met acht.

Door wie kan deze les worden verzorgd?

Deze les kan door een GreenKidz gastdocent worden verzorgd, waarbij de vaste leerkracht als ondersteuner en observator in de klas aanwezig blijft. De les kan ook zelfstandig door een vaste leerkracht of andere onderwijsprofessional worden verzorgd.

Waar gaat deze les over?

Leerlingen leren in deze les over zwerfvuil, verschillende soorten afval en over het belang van het recyclen van plastic en ander materiaal. Zij doen dat aan de hand van filmpjes, foto's, vragen, discussie en opdrachten in de klas. Daarnaast krijgen zij allerlei handvatten om thuis en op school zelf afval te scheiden voor recycling. Zij leren hoe zij bewust een bijdrage kunnen leveren aan een groener, schoner en gezonder Curaçao door zelf minder afval te produceren en door slimmer met afval om te gaan.

Wat leren leerlingen tijdens deze les?

Het hoofddoel van deze les, is om leerlingen te laten inzien dat recyclen, vooral het recyclen van plastic, belangrijk en goed is voor het milieu. In deze les gaan leerlingen daarom heel actief afval leren scheiden. Hierbij wordt schoolafval gebruikt uit de prullenbakken en afvalbakken van de school, die in de klassen, in de kantoorruimtes en op het schoolplein staan.

Wat kunnen leerlingen van huis meenemen naar deze les?

Een deel van het afval, dat in de les gebruikt wordt, kunnen leerlingen zelf meenemen van huis. Dit kan afval zijn van het ontbijt, het middageten en het avondeten van de vorige dag. Denk daarbij aan plastic en glazen flessen, kartonnen doosjes, foam bakjes, plastic zakjes, aluminium blikjes en schillen van groente en fruit.

Vorbereiding door de leerkracht

Uit welke delen bestaat deze les?

Deze les bestaat uit een theoretisch en een praktisch gedeelte. Voor de theorieles is het handig als er een beamer, digibord en laptop aanwezig is. Het is mogelijk om de les te starten in het computerlokaal en daarna het praktijkgedeelte in de klas te doen. Het is ook mogelijk om twee kleinere klassen samen toevoegen tot een groep van maximaal 30 leerlingen.

Hoe worden de leerlingen ingedeeld bij de uitvoering van de les?

Voor het praktijkgedeelte wordt de klas ingedeeld in groepjes van vier tot zes leerlingen. Het is daarbij handig om de tafels, afhankelijk van het aantal leerlingen, in groepjes bij elkaar te zetten om het afval erop te kunnen scheiden. Een klas van bijvoorbeeld 20 leerlingen wordt in vijf groepjes van vier leerlingen verdeeld; een klas met 30 leerlingen wordt bijvoorbeeld in vijf groepjes van zes leerlingen verdeeld.

Wat is de beste tijd om de les uit te voeren?

Het is slim om deze les aan het einde van de lesdag en na de pauze uit te voeren. Hierdoor heeft de leerkracht in de pauze tijd om alles klaar te zetten en is de leerkracht verzekerd van volle afvalbakken in de school. De leerkracht kan eventueel al wat dagen van te voren afval sparen en alvast in vuilniszakken of kartonnen dozen doen.

Welke opdracht krijgen leerlingen een dag van te voren mee naar huis?

In deze les over plastic en recyclen gaan de leerlingen afval sorteren. Een deel van het afval kunnen leerlingen zelf meenemen. Een dag of een week van te voren moeten de leerlingen dus de opdracht krijgen om het verpakkingsmateriaal van hun ochtend-, middag- en/of avondeten mee naar school te nemen. Dit wordt verzameld in een kartonnen doos, die de leerkracht bij aanvang van de lesdag klaar zet in de klas.

Welke extra materialen zijn nodig voor de les?

Voor de les zijn verschillende materialen nodig. Voor scholen die geen gebruik kunnen maken van de digitale PowerPoint presentatie met allerlei beeldmateriaal is een set uitgeprinte kleurenfoto's beschikbaar. Deze set wordt meegebracht door de GreenKidz gastdocent of uitgeprint van een digitaal fotobestand dat op de GreenKidz website te vinden is.

Welke extra materialen zijn nodig voor de recycle opdracht?

Om in de les afval te kunnen scheiden tijdens de recycleopdracht, heeft iedere leerling herbruikbare handschoenen nodig, bijvoorbeeld schoonmaakhandschoenen of werkhandschoenen. Daarnaast is er krantenpapier nodig om de schooltafels te bedekken als het afval gesorteerd wordt en zijn er zes dozen nodig om het afval in te scheiden en in de juiste doos te doen.

Opzet Lesplan in 7 stappen

3.

Welke leerstof staat centraal?

In de les wordt op allerlei moderne, visuele en interactieve manieren leerstof aangeboden. Hierdoor gaan leerlingen de relatie tussen plastic, recyclen en het positieve effect van recyclen op het milieu goed begrijpen. Daarbij leren zij dat er verschillende soorten afval zijn en dat elk soort afval een eigen afbreektijd heeft. Ook leren leerlingen waar en hoe je verschillende producten kunt recyclen op Curaçao en hoe je recyclebare producten kunt herkennen aan hun specifieke recyclesymbool.

Hoe worden de lessen gepland?

De les neemt minimaal 75 minuten in beslag en wordt bij voorkeur aan het einde van de lesdag, na de pauze uitgevoerd. Gastdocenten van GreenKidz verzorgen eind oktober en begin november 2015 gastlessen op school, waarbij data en tijden zorgvuldig en van te voren met de schoolleiders en vaste leerkrachten worden ingepland. Lessen worden verzorgd in een computerlokaal of in de eigen klas, waarbij de vaste leerkracht als ondersteuner en observator aanwezig blijft.

Wat is er allemaal nodig voor de les?

De volgende zaken zijn nodig voor de les:

- Beamer, digibord, laptop
- Schoolbord en/of whiteboard en/of flip over
- Kartonnen doos om afval in te verzamelen aan begin van de dag

- GreenKidz leskist voor de gastdocent en/of vaste leerkracht met:
 - Zes extra afvaldozen waarin gescheiden afval wordt gedaan
 - Maximaal 32 paar handschoenen (een paar handschoenen voor iedere leerling in de klas)
 - Beeldmateriaal (digitale of uitgeprinte foto's en ander beeldmateriaal)
 - GreenKidz Contracten voor iedere leerling

Uit welke zeven stappen bestaat de les?

Het lesplan bestaat uit zeven opeenvolgende stappen, waarin van leerkrachten en leerlingen verschillende activiteiten worden verwacht. Dit betreft onder andere:

1. Starten van de les door confrontatie van de leerlingen met de effecten van afval en zwerfvuil op het milieu en op mensen en dieren.
2. Verkennen van de lesstof over plastic en recyclen.
3. Uitleggen van de lesstof over plastic en recyclen.
4. Uitvoeren van een praktijkopdracht over afval scheiden.
5. Bekijken van de resultaten van deze afvalscheiding.
6. Verdiepen en verbreden van de lesstof over plastic en recyclen naar de eigen leefwereld en het eigen leerlingengedrag.
7. Afronden van de les met het tekenen van het GreenKidz contract door elke leerling in de klas.

Lesplan in 7 stappen

Stappen	Minuten	Activiteiten leerkracht	Activiteiten leerlingen
1. Confronteren	15	Introduceren lesdoel Laten zien van filmpje	Luisteren naar introductie Bekijken filmpje
2. Verkennen	5	Begeleiden discussie Uitleggen lastige begrippen, die in filmpje voorkomen	Napraten over het filmpje Klassikaal benoemen begrippen
3. Uitleggen leerstof	15	Aandacht richten op de relatie tussen plastic, recyclen en het effect op het milieu. Introduceren recycle-symbolen en afbreektijden verschillende soorten afval	Luisteren naar de uitleg
4. Uitvoeren praktijk- opdracht	10	Uitleg afvalsorteermethode Uitdelen handschoenen en afval	Uitvoeren opdracht
5. Bekijken resultaten	10	Verzamelen algemene conclusies	Bekijken resultaten andere leerlingen Conclusies trekken
6. Verdiepen en	10	Aandacht richten op de recycle- centra van afval en mogelijkheden om minder afval te produceren	Klassikaal meedenken over conclusies Bedenken van manieren om minder afval te creëren!
7. Afronden	10	Uitdelen GreenKidz contracten Begeleiden invullen contracten	Invullen GreenKidz contracten
Aantal minuten	75		

GreenKidz Lesplan stapsgewijs uitgewerkt

Confronteren

Tijd: 15 minuten; (5 minuten uitleg, 10 minuten filmpje)

Doel: Leerlingen vertellen wat ze deze les gaan leren en prikkelen om na te denken over de gevolgen van plastic afval voor het milieu.

Benodigheden: Digibord of beamer en laptop

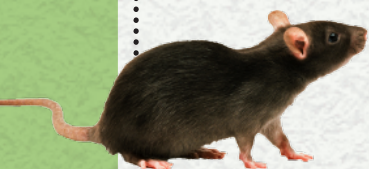
Activiteiten leerkracht

- Leg de leerlingen uit dat ze deze les gaat over **afval, verschillende soorten afval en vooral plastic afval**.
- Leg ze uit dat ze gaan leren wat **de effecten van plastic afval zijn op het milieu** en dat ze aan het einde van deze les weten hoe ze afval moeten recyclen en waar ze hun afval kunnen laten op Curaçao.
- Leg ze uit dat ze dit ook **in de praktijk** zullen gaan **oefenen**.
- Laat als startprikkel het volgende filmpje zien: https://www.youtube.com/watch?v=LK_u9DF3fXk tenzij het niet aanslaat omdat het Nederlandstalig is.

Uitleg voor de leerkracht

- **Plastic wordt gemaakt van aardolie.** Deze aardolie wordt in een raffinaderij klaargemaakt als grondstof voor plastic. Als je plastic gewoon weggooit, wordt het verbrand of komt het op de Malpais vuilstortplaats van Selikor.
- **Plastic is een van de afvalsoorten die slecht afbreekt, nooit vergaat.** Ook als je het verbrandt, blijft de plastic gewoon in de lucht zitten. Aardolie is bovendien niet een eeuwige bron van grondstoffen en op een gegeven moment op. Daarbij is **het raffineren van aardolie heel milieubelastend**. De Isla is een mooi voorbeeld van.
- Olie gaat ooit op. Als plastic hergebruikt wordt, zoals een waterfles of boterhamtrommel in plaats van iedere dag een plastic zakje met brood en een plastic flesje met drinken meenemen naar school, produceer je geen afval, gaat er **geen aardolie verloren en is het niet belastend voor het milieu**.
- Als je plastic gewoon weggooit wordt het of verbrand of het komt op een grote afvalberg terecht. Als je plastic per ongeluk of expres in de natuur laat slingeren wordt het zwerfvuil. Dan blijft het voor **eeuwen ons milieu en ons eiland vervuilen** want het komt in de zee terecht, in de lucht of in de natuur/op de grond.
- Recyclen en hergebruiken van plastic zorgen dus voor **minder afval, minder verbruik van aardolie en minder belasting van het milieu**. Iedereen (kinderen, ouders en scholen) kunnen daaraan meedoen en dus verantwoordelijk en milieubewust omgaan met Curaçao.

Verkennen

Tijd: 15 minuten; (5 minuten uitleg doel les, 10 minuten filmpje)

Doel: Het doel van deze stap is dat de leerlingen hun kennis over plastic en recyclen delen door gezamenlijk een woordweb te maken. Belangrijke begrippen zal de leerkracht toevoegen en uitleggen.

Benodigheden: schoolbord/ flipover/ whiteboard

Activiteiten leerkracht

- Schrijf de woorden plastic en recyclen groot in het midden op het bord/whiteboard of flipover vel.
- Leg de leerlingen uit dat er een woordweb gemaakt wordt.
- Stel ondersteunende vragen om de leerlingen te prikkelen:
 - Wat is plastic?
 - Wat doe je met plastic als je het gebruikt hebt.
 - Waar wordt plastic van gemaakt?
 - Waar komt het terecht?
- Schrijf de begrippen, die in het gesprek naar voren komen, op in de **vorm van een woordweb**.
- Leg al snel uit dat plastic van aardolie gemaakt wordt en leg een link naar de Isla.

- Laat eventueel het volgende filmpje zien:
<http://www.schooltv.nl/video/verwerken-van-aardolie-zelfs-in-wasmiddel-zit-aardolie/>
- Leg uit dat het **maken van plastic energie kost en aardolie** en dat het weggooiën van plastic eigenlijk energie en aardolie weggooiën is.
- Vraag het volgende aan de leerlingen: 'Wat zijn de **verschillen tussen plastic hergebruiken, plastic recyclen en plastic weggooiën of verbranden** voor het milieu?'
- Vul de belangrijkste missende begrippen zelf aan (toelichting op deze begrippen is te vinden in de bijlagen) en leg ze eventueel uit.

Belangrijke begrippen woordweb:

- olie - aardolie
- Isla
- plastic
- weggooiën/afval - verbranden
- zwerfafval
- recyclen - omsmelten
- hergebruiken - hervullen
- Selikor - afvalbakken
- milieu - plastic soep
- bedreiging voor dieren - dieren eten plastic
- plankton
- afbreken - afbrokkelen

3.

Uitleggen leerstof

Tijd: 15 minuten

Doel: De leerlingen krijgen inzicht in het belang van het hergebruiken en recycleren van plastic.

Benodigheden: Beeldmateriaal uit de leskist, plakband of magneten

Activiteiten leerkracht

- Pak het beeldmateriaal uit de leskist erbij. Dit bestaat o.a. uit foto's. Veel van deze foto's kan je ophangen bij **de woorden uit het woordweb**.
- Leg uit wat er op de foto's te zien is; **dieren die last hebben van de plastic soep, dieren die plastic gegeten hebben, de Isla met zijn vieze uitstoot.**
- Leg uit dat **plastic verbranden slecht** is voor het milieu en voor mensen en dieren.
- Afval wat we **niet recyclen of hergebruiken**, komt bij Selikor terecht op een hele grote hoop en/of wordt verbrand.
- Leg uit dat er verschillende soorten afval zijn:
 - biologisch afval
 - papier/karton
 - aluminium (metalen)
 - glas
 - plastic afval
 - overig ...

Afbreektijd
Biologisch afval
> 2 weken

Afbreektijd
plastic afval
> 450 jaar

- Laat de leerlingen de tabel met afbreektijden zien. Trek de conclusie dat **plastic** dus **NOOIT** verdwijnt!
ww

4.

Uitvoeren praktijkopdracht

Tijd: 10 minuten

Doel: Leerlingen leren afval sorteren en de recycle-symbolen herkennen. Ze leren ook waar er recycle centra zijn of Curaçao voor plastic flessen en aluminium blikken.

Benodigheden: handschoenen, afval, tafels in groepjes van vier, vijf of zes.

Activiteiten leerkracht

- Leg uit dat de leerlingen in groepen afval gaan sorteren.
- Zet nu groepen leerlingen bij elkaar. Als de tafels uit elkaar staan is het handiger om ze per groepje tegen elkaar aan te schuiven.
- Vraag de leerlingen de tafels met krantenpapier te bedekken zodat de tafels niet vies worden.
- Als de leerlingen in groepen zitten en krantenpapier over de aan elkaar geschoven tafeltjes hebben gelegd, verdeel je het afval over de verschillende groepen en laat je de leerlingen ook het afval pakken dat ze van huis hebben meegenomen.
- Als de leerlingen in groepen zitten met al hun afval op tafel, vertel je dat ze het **afval moeten gaan scheiden** in de volgende categorieën:
 - biologisch afval
 - papier/karton
 - aluminium
 - plastic afval
 - glas
 - overig ...
- Laat de leerlingen ook **vooraf voorspellen** van welke afvalsoort ze het meeste zullen hebben.
- Vervolgens gaan de leerlingen het **afval sorteren**. Loop rond om de activiteit te begeleiden en vragen van leerlingen te beantwoorden.

+

=

Bekijken resultaten

Tijd: 10 minuten

Doel: In deze stap reflecteren de leerlingen op hoe ze het afval gescheiden hebben.

- Was het eenvoudig of juist moeilijk om te doen?
- Is het goed gegaan?
- Wat valt op als je naar het gescheiden afval kijkt?
- Waar heb je het meeste en minste afval van?
- Wat neemt de meeste ruimte in?
- Wat weegt het zwaarst?

Activiteiten leerkracht

- Vraag de leerlingen of hun voorspelling over **de afvalsoort, waar ze het meeste van dachten** te hebben, klopt met de werkelijkheid.
- Vraag de leerlingen te wisselen van groep (met de klok mee is handig) en te bekijken of de andere groep het afval goed gescheiden heeft, volgens de aangegeven categorieën.
- Laat de leerlingen het afval bekijken en vraag hun of er afval bijzit wat we kunnen **recyclen of hergebruiken**.

- **Ondersteunende vragen**, die prikkelend zijn voor de leerlingen
 - Zit er ook afval bij wat overbodig is?
 - Zit er ook afval bij wat we hadden kunnen voorkomen? (denk aan een broodtrommel i.p.v. een zakje, een hervulbare fles i.p.v. een pakje)
 - Hoeveel afval ligt er voor je op tafel, wat we hadden kunnen voorkomen?
- Trek de **conclusie dat plastic het meest voorkomende afval is** en dat we veel ervan hadden kunnen voorkomen.
- Vertel dat papier en biologisch afval door de natuur **wel afgebroken** wordt, maar **plastic en aluminium echter niet**.
- De leerlingen gaan terug naar hun eigen groepje.

Verdiepen en verbreden

HDPE

ALUMINIUM

PET

PET

PET

Tijd: 10 minuten

Doel: De leerlingen leren hoe ze plastic goed moeten scheiden om het op de juiste wijze bij de recycle-centra in te leveren van Curaçao.

Benodigheden: Beeld- en fotomateriaal uit de GreenKidz leskist.

Activiteiten leerkracht

- Leg uit dat biologisch afval en papier/karton niet belastend zijn voor het milieu omdat ze afgebroken worden. **Plastic en aluminium** echter wel. Die zijn dus **schadelijk voor het milieu** en verdwijnen nooit.
- Vertel dat we gelukkig **plastic en aluminium recyclen** op verschillende plekken in **Curaçao**.
- Laat de recyclesymbolen zien van plastic.
- Vervolgens laat je de foto's van de **verzamelpunten** bij Albert Heijn, Centrum Supermarket Piscadera, Mangusa Hypermarket, pompstation Santa Rosa en de milieustraat bij Mal Pais, Selikor.
- Laat aan de leerlingen zien **hoe je het plastic afval scheidt; dop apart, symbool zoeken en bekijken op de plastic fles**, plastic flessen sorteren op kleur om ze in de juiste bak te gooien bij de recycle-centra.

- Geef ieder groepje de opdracht om het biologische afval, papier en dergelijke weer in de afvalbakken te gooien of in een plastic vuilniszak.
- Geef aan dat de leerlingen het **plastic en aluminium afval moeten bewaren**.
- Als leerlingen klaar zijn met het opruimen van al het afval, behalve plastic en aluminium leg je uit dat de leerlingen het **plastic en aluminium nu gaan scheiden** op de volgende categorieën:
 - **symbool 1**, kleur wit, petflessen
 - **symbool 1**, kleur groen, petflessen
 - **symbool 1**, kleur blauw, petflessen
 - **symbool 2**, HDPE, plastic doppen en melkflessen
 - **symbool alu**, aluminium blikjes
- Vervolgens gaan de leerlingen het **plastic sorteren**. Loop rond om de activiteit te begeleiden en vragen van leerlingen te beantwoorden.

7.

Afronden

Tijd: 10 minuten

Doel: Het doel van deze stap is om leerlingen hun bevindingen van deze les te laten delen en te laten vergelijken en aan de hand hiervan, gezamenlijk conclusies te laten trekken. Leerlingen reflecteren op het scheiden van afval voor de recycle-centra van Curaçao en trekken conclusies over hun eigen gedrag met betrekking tot het gebruik, hergebruik en recyclen van plastic.

Benodigheden: Bak om handschoenen te verzamelen, GreenKidz contracten voor leerlingen.

Activiteiten leerkracht

- Vraag de leerlingen om te wisselen van groep en het resultaat van de ander groep te bekijken.
- Laat de leerlingen daarbij de volgende vragen beantwoorden:
 - Is het **plastic goed gescheiden**?
 - Is er ook plastic wat we **niet kunnen recyclen**?
 - Kunnen we daar iets anders voor in de plaats gebruiken wat **minder belastend is voor het milieu**? (denk aan Fria of Pop-up flesjes, boterhamzakjes)
- **Reflecteer** als gastdocent en/of leerkracht samen met de leerlingen over **hun bevindingen**.

- Stel **ondersteunende vragen die prikkelend** zijn voor de leerlingen:
 - Van welke afvalsoort hadden we het meest?
 - Waarom is plastic slecht voor het milieu?
 - Hoe kunnen we minder plastic gebruiken?
 - Hoe kunnen we plastic recyclen?
 - Wat doet de school eigenlijk aan recycling?
 - Gebruikt de school het papier aan twee kanten?
 - Verzamelt de school gescheiden afval in voor de recyclepunten?
 - Wat kunnen we als klas zelf doen om meer te recyclen?
 - Gebruiken we allemaal broodtrommels en drinkflessen?
- Vraag de leerlingen of ze het **milieu belangrijk genoeg** vinden om hier zelf ook wat aan te doen.
- Leg uit dat ze nu een **contract** kunnen tekenen met GreenKidz om mee te werken aan een beter milieu.
- Laat de handschoenen ophalen en deel pennen uit en de contracten.
- Geef de leerlingen **tijd om de contracten door te lezen en in te vullen**.
- Laat de leerlingen daarna de contracten **aan elkaar voorlezen**; dit voorlezen kan klassikaal maar kan ook in tweetallen.
- **Bedank** de leerlingen voor hun aandacht.
- Wens ze heel **veel succes met het meewerken aan een schonere wereld**.
- Wijs ze ook nog op de website van GreenKidz waar ze nog meer informatie, spelletjes, werkbladen, foto's en filmpjes kunnen vinden over dit onderwerp.

Als er nog tijd over is kan er naar de volgende film gekeken worden over recyclen van plastic:

<http://www.schooltv.nl/video/plastic-recyclen-hoe-doe-je-dat-van-oude-fles-naar-nieuwe-fles/#q=trefwoord%3A%22plastic%22>

MOVING TOWARDS A GREENER, CLEANER, HEALTHIER AND SAFER CURAÇAO

Powerpoint Prestatie voor in de klas

REDUCE REUSE RECYCLE

CURAÇAO
CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

Welkom leerlingen!

Green Kidz
Turn your world around

Dit lesmateriaal is door GreenKidz® ontwikkeld en wordt gratis en blijvend aan alle FO scholen en de gemeenschap van Curaçao beschikbaar gesteld.

MOVING TOWARDS A GREENER, CLEANER, HEALTHIER AND SAFER CURAÇAO

Afval, Zwerfvuil en Recycling

REDUCE REUSE RECYCLE

CURAÇAO
CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

Lesplan 2015

Plastic en recyclen

Green Kidz
Turn your world around

Dit lesmateriaal is door GreenKidz® ontwikkeld en wordt gratis en blijvend aan alle FO scholen en de gemeenschap van Curaçao beschikbaar gesteld.

MOVING TOWARDS A GREENER, CLEANER, HEALTHIER AND SAFER CURAÇAO

Wat is het Milieu?

Milieu is de hele wereld om ons heen.

TURN YOUR WORLD AROUND

We moeten **samen goed zorgen** voor het milieu.

Foto: Timo Brouwer, GreenForce

REDUCE REUSE RECYCLE

GreenKidz
Turn your world around

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 5

TURN YOUR WORLD AROUND

Bron: Klokhuis

Het Klokhuis: Plastic soep

https://www.youtube.com/watch?v=Dx3M8-_JMks

1.

TURN YOUR WORLD AROUND

Plastic wordt gemaakt van **aardolie**.

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 7

1.

TURN YOUR WORLD AROUND

Als je plastic **in de vuilnisbak** gooit, komt het bij Malpais terecht.

Selikor afvalverwerking

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 8

TURN YOUR WORLD AROUND

1.

Als je plastic **in de natuur** gooit,
wordt het zwerfvuil.

Foto's: Timo Brouwer, GreenForce

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 9

TURN YOUR WORLD AROUND

1.

Plastic blijft **altijd bestaan**
en breekt nooit af.

REDUCE

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 10

TURN YOUR WORLD AROUND

1.

Als plastic verbrandt, blijft het als **kleine deeltjes in de lucht** zitten.

Raffinaderij Isla St. Joris

Green Kidz Turn your world around

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 11

TURN YOUR WORLD AROUND

1.

Als je plastic weggooit, komt het in de aarde en uiteindelijk **in het (zee)water** terecht.

Green Kidz Turn your world around

CURACAO CLEAN UP OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 12

1. **TURN YOUR WORLD AROUND**

Op den duur komt plastic in de oceanen terecht, dat noemen we een **plastic soep** of **drijvende vuilnisbelt**.

The image shows a world map with five circular arrows pointing to specific oceanic gyres. Each arrow is labeled 'Plastic soep' followed by the name of the ocean: 'Grote Oceaan Noord', 'Noord Atlantische Oceaan', 'Grote Oceaan Zuid', 'Zuid Atlantische Oceaan', and 'Indische Oceaan'.

1. **TURN YOUR WORLD AROUND**

Dit is **heel slecht** voor de gezondheid.

The collage consists of three images: on the left, two children are sitting on a beach littered with plastic waste; on the right, there is a large, overflowing pile of various types of trash; at the bottom, a rat is shown walking across a surface.

Green Kidz **CURAÇAO CLEAN UP**
Turn your world around OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 14

TURN YOUR WORLD AROUND

1.

... Mensen worden ziek.

FOR 884 MILLION PEOPLE DRINKING WATER LOOKS LIKE THIS.

Green Kidz
Turn your world around

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 15

TURN YOUR WORLD AROUND

1.

... Dieren worden ziek.

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 16

1. **TURN YOUR WORLD AROUND**

... Dieren worden doodziek.

Green Kidz Turn your world around
CURACAO CLEAN UP OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 17

1. **TURN YOUR WORLD AROUND**

Plastic kan vissen, vogels en andere dieren zelfs **doodmaken**.

Green Kidz Turn your world around
CURACAO CLEAN UP OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 18

2. **Het maken van plastic kost energie en aardolie.**

Raffinaderij Isla

TURN YOUR WORLD AROUND

Green Kidz **CURACAO CLEAN UP**
Turn your world around OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 19

2. **... dus als we plastic weggooien, gooien we eigenlijk energie en aardolie weg.**

TURN YOUR WORLD AROUND

Green Kidz **CURACAO CLEAN UP**
Turn your world around OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 20

3. **TURN YOUR WORLD AROUND**

Wat is afval?

Biologisch afval

Blik / aluminium

Blik / ijzer

Kauwgum

Glas

Plastic (PET)

Plastic tasje

Green Kidz
Turn your world around

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 21

3. **TURN YOUR WORLD AROUND**

En hoelang duurt het voor afval is afgebroken?

Afbreektijd
Biologisch afval
2 weken

Afbreektijd
Plastic afval
450 jaar

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 22

3.

TURN YOUR WORLD AROUND

Plastic veranderd in kleine deeltjes die gevaarlijk zijn voor dier en mens.

Green Kidz
Turn your world around

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 23

3.

TURN YOUR WORLD AROUND

Daarom is het **zeer belangrijk** dat we plastic niet in de natuur gooien maar recycleren.

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 24

3.

Als we **recyclen**,
maken we van
afval weer
nieuwe dingen.

TURN YOUR WORLD AROUND

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO
CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 25

4.

Wij gaan nu afval scheiden
in 6 categorieën.

Biologisch

Papier/ karton

Aluminium

Plastic

Glas

Overig

TURN YOUR WORLD AROUND

Green Kidz
Turn your world around

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 26

5.

TURN YOUR WORLD AROUND

Welk afval komt het meest voor?

Plastic

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 27

5.

TURN YOUR WORLD AROUND

Welk afval wordt **afgebroken** door de natuur?

Biologisch

+

Papier/ karton

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 28

TURN YOUR WORLD AROUND

5.

Welk afval wordt **niet afgebroken** door de natuur en is dus zeer schadelijk?

Plastic Aluminium Slecht voor het milieu

Green Kidz Turn your world around

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 29

TURN YOUR WORLD AROUND

6.

Recyclen van plastic is zeer belangrijk.

HDPE PET PET PET

Green Kidz Turn your world around

CURACAO CLEAN UP OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 30

6. **TURN YOUR WORLD AROUND**

Scheid plastic in **verschillende categorieën**.

 <p>HDPE</p> <p>PLASTIC MILK JUGS, PLASTIC CLEANING BOTTLES, PLASTIC CAPS</p>	 <p>PET</p> <p>PLASTIC DRINK BOTTLES Color: GREEN</p>	 <p>PET</p> <p>PLASTIC DRINK BOTTLES Color: BLUE OR BROWN</p>	 <p>PET</p> <p>PLASTIC DRINK BOTTLES Color: CLEAR</p>
---	---	---	---

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 31

6. **TURN YOUR WORLD AROUND**

Stop **plastic** in de Recycle-centra.

 <p>HDPE</p> <p>PLASTIC MILK JUGS, PLASTIC CLEANING BOTTLES, PLASTIC CAPS</p> <p>BOTER DI LECH, BOTER DI PRODUCTO DI LIMPESA DORFI DI PLESTIK</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE</p>	 <p>ALUMINIUM</p> <p>SODA AND BEER CANS</p> <p>BLEKI DI ALUMINIUM SO</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE NO BROWN OR STEEL CANS</p>	 <p>PET</p> <p>PLASTIC DRINK BOTTLES Color: GREEN</p> <p>BOTER DI PLESTIK SO KOLE TRANSPARENT BERDE</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE WITHOUT CAP (USE P-HOPE)</p>	 <p>PET</p> <p>PLASTIC DRINK BOTTLES Color: BLUE OR BROWN</p> <p>BOTER DI PLESTIK SO KOLE TRANSPARENT BLOU/ OF MARON</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE WITHOUT CAP (USE P-HOPE)</p>	 <p>PET</p> <p>PLASTIC DRINK BOTTLES Color: CLEAR</p> <p>BOTER DI PLESTIK SO KOLE TRANSPARENT (SIN KOLE)</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE WITHOUT CAP (USE P-HOPE)</p>
---	---	--	---	---

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 32

6. TURN YOUR WORLD AROUND

Recyclen van aluminium is zeer belangrijk.

Scheid **aluminium** van ander afval.

ALUMINIUM

SODA AND BEER CANS

Turn your world around

OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 33

6. TURN YOUR WORLD AROUND

Stop **aluminium** in de Recycle-centra.

HDPE	ALUMINIUM	PET	PET	PET
 	 	 	 	
<p>PLASTIC MILK JUGS, PLASTIC CLEANING BOTTLES, PLASTIC CAPS</p> <p>BOTER DI LECHI, BOTER DI PRODUKTO DI LIMPESA, DOP DI PLESTIK</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE</p>	<p>SODA AND BEER CANS</p> <p>BLEKI DI ALUMINIUM SO</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE NO WASH OR STEEL CANS</p>	<p>PLASTIC DRINK BOTTLES Color GREEN</p> <p>BOTER DI PLESTIK SO Kolo TRANSPARENT BERDE</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE WITHOUT CAP WASH & RINSE</p>	<p>PLASTIC DRINK BOTTLES Color BLUE OR BROWN</p> <p>BOTER DI PLESTIK SO Kolo TRANSPARENT BLOU DI MARON</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE WITHOUT CAP WASH & RINSE</p>	<p>PLASTIC DRINK BOTTLES Color CLEAR</p> <p>BOTER DI PLESTIK SO Kolo TRANSPARENT (SIN KOLO)</p> <p>EMPTY AND CLEAN PLEASE WITHOUT CAP WASH & RINSE</p>

Turn your world around

OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 34

6.

TURN YOUR WORLD AROUND

Recycle-centra op Curaçao.

Recycle Center Zeelandia

Albert Heijn

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 35

6.

TURN YOUR WORLD AROUND

Recycle Center Coca Cola

Mangusa Hypermarket

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 36

6. TURN YOUR WORLD AROUND

Recycle Center Piscadera

Centrum Supermarkt

Green Kidz **CURACAO CLEAN UP**
Turn your world around OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 37

6. TURN YOUR WORLD AROUND

Recycle Center Piscadera

36 GreenKidz Lesplan · Bijlagen · Funderend Onderwijs Curaçao

6.

TURN YOUR WORLD AROUND

Recyclebakken Tankstation St. Rosaweg

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 39

6.

TURN YOUR WORLD AROUND

Milieustraat Malpais Selikor

6. TURN YOUR WORLD AROUND

Milieustraat Malpais Selikor **SELIKOR**
1995-2015

7. TURN YOUR WORLD AROUND

Vind jij het milieu belangrijk?

Green Kidz
Turn your world around

7.

Vind jij het milieu belangrijk genoeg om hier **zelf** wat aan te doen?

TURN YOUR WORLD AROUND

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

7.

Jij kunt met **jouw acties en gedrag** een verschil maken!

TURN YOUR WORLD AROUND

Boka Ascencion

Green Kidz
Turn your world around

CURACAO CLEAN UP
OFFICIAL PARTNER 2015

GreenKidz Lesplan | Afval, zwerfvuil en Recycling 44

Dit lesmateriaal is gemaakt door
de GreenKidz Creators
Ivonne Zegveld en Maya Mathias en
vertaald door Hellen Noort.

Ivonne Zegveld | Maya Mathias | Hellen Noort

Dushi Kòrsou, Sushi Kòrsou

<https://www.youtube.com/watch?v=-2CV7FW2zPs>

Biologisch

Afbreektijd:
2 weken

Biologisch

Afbreektijd:
3 jaar

2 weken - 3 jaar

Kauwgum

Afbreektijd:
25 jaar

25 jaar

Aluminium

Afbreektijd:
50-100 jaar

Ijzer

Afbreektijd:
7 jaar

50 - 100 jaar

Glas

Afbreektijd:
100-1000 jaar

100 - 1000 jaar

Plastic (PET)

Afbreektijd:
450 jaar

Plastic zak

Afbreektijd:
60-90 jaar

450 jaar

BÒTER DI LECHI,
BÒTER DI PRODUKTO DI
LIMPIESA
DÒPI DI PLÈSTIK

HDPE

PLASTIC MELKFLESSEN
PLASTIC SCHOONMAAKFLESSEN
PLASTIC DOPPEN

BLEKI DI ALUMINIUM SO

ALUMINIUM

FRISDRANKBLIKJES
en BIERBLIKJES

(geen ijzeren of stalen blikjes)

BÒTER DI PLÈSTIK SO
KOLÓ:
TRANSPARÈNT BÈRDÈ

PET

PLASTIC FLESSEN
Kleur:
GROEN

(doppen flessen in HDPE)

REDUCE

REUSE

RECYCLE

BÒTER DI PLÈSTIK SO
KOLÓ:
TRANSPARÈNT BLOU òf
MARON

PET

PLASTIC FLESSEN
Kleur:
BLAUW of BRUIN
(doppen flessen in HDPE)

BÒTER DI PLÈSTIK SO
KOLÓ:
TRANSPARÈNT (SIN KOLÓ)

PET

PLASTIC FLESSEN
Kleur:
TRANSPARANT
(doppen flessen in HDPE)

Green
Kidz[®]
Turn your world around

Plastic soep of drijvende vuilnisbelt

Door de zeestromen ontstaan er grote eilanden van plastic en ander afval in de oceanen. De grootste plastic soep bestaat uit meer dan 44 miljoen kilo plastic.

Plastic soep of drijvende vuilnisbelt

Dieren raken vast in grotere stukken plastic en stikken of verdrinken. De kleinere stukken plastic worden aangezien voor voedsel en belanden in de maag van het dier waardoor deze ziek wordt en dood gaat.

-
1. Gooi je afval in de prullenbak.
Zó houd je het schoon.
 2. Doe de kraan dicht terwijl jij je handen inzeept.
Zó bespaar je water.
 3. Gebruik een vaste drinkfles die je elke dag weer vult. **Zó maak je minder afval.**
 4. Gebruik een broodtrommel en geen foambakjes of plastic zakjes. **Zó maak je minder afval.**
 5. Trakteer op je verjaardag lekker gezond.
Zó geef jij het goede voorbeeld.
 6. Gebruik beide kanten van je blaadje.
Zó bespaar je papier en bomen.
 7. Geef oud speelgoed en oude boeken weg.
Zó maak je iemand anders blij.
 8. Geef oude kleren weg of maak er nieuwe kleren van.
Zó geef je kleren een tweede leven.
 9. Haal stekkers op het einde van de schooldag uit het stopcontact. **Zó bespaar je stroom.**
 10. Help je ouders om zuinig te zijn met afval, water en stroom. **Zó spaar je geld en het milieu.**

Ik _____ ben een échte GreenKid,
want ik doe mijn uiterste best om goed te zorgen voor het milieu.

Daarom pas ik de **10 GreenKidz regels** toe.

Guardian Group

Plaats hier je vingerafdruk

Schoolcontract

1. Wij houden onze klassen en schoolplein schoon.

Tip: Zorg dat er altijd voldoende vuilnisbakken en recycle-bakken zijn.

2. Wij gaan zuinig om met water.

Tip: Repareer een lekkende kraan of wc-bak meteen.

3. Wij gaan spaarzaam om met afval.

Tip: Stimuleer leerlingen om bidons en broodtrommels te gebruiken in plaats van plastic flesjes en foambakjes.

4. Wij gaan spaarzaam om met stroom.

Tip: Gebruik spaarlampen en trek stekkers altijd op het einde van de schooldag uit het stopcontact.

5. Wij gaan zuinig om met papier.

Tip: Bewaar alle blaadjes die maar aan één zijde beschreven zijn in een doos en gebruik ze nog een keer.

Trots
op onze
school

6. Wij recylen plastic en aluminium.

Tip: Breng je plastic en aluminium naar de milieustraat van Selikor bij MalPais en verdien Fun Miles.

7. Wij stimuleren gezonde traktaties op school.

Tip: Wijs kinderen en ouders op gezonde alternatieven.

8. Wij gebruiken verantwoorde schoonmaakmiddelen.

Tip: Koop schoonmaakmiddelen die niet onnodig milieubelastend zijn en let op de dosering.

9.

Wij doen aan natuur- en milieueducatie.

Tip: Vraag Carmabi, Stichting Uniek Curaçao, Dolphin Academy of Fundashon Kòrsou Limpí Bunita naar hun lesmateriaal.

10. Wij stimuleren ouders om óók zorgzaam om te gaan met het milieu.

Tip: Vraag GreenKidz voor ouderactiviteiten op school.

Guardian Group

Wij _____ zijn een échte GreenKidz School,
want wij doen ons uiterste best om goed te zorgen voor het milieu.

Daarom passen wij de **GreenKidz regels** toe.

Achtergrondinformatie over Plastic en Recycling

Bijlage 6.

Index

1. Tien schokkende feiten over plastic
2. De geschiedenis van plastic
3. De productie van plastic
4. Soorten plastic en hun toepassingen
5. De voor- en nadelen van plastic

6. Plastic in de zee
7. Plastic en dieren
8. Plastic beperken
9. Plastic recyclen
10. Plastic recycle symbolen

Inleiding

Plastic is bijna niet meer uit ons leven weg te denken en wordt gebruikt in alle vormen en maten. Bijna overal zit plastic in. Van auto's tot pennen, van computers tot wekkers, spelletjes, ballen en ander speelgoed. Veel verpakkingsmaterialen zijn ook nog eens van plastic gemaakt. Vaak krijgen we, als we iets gekocht hebben, daar ook nog eens een plastic tasje omheen.

Plastic heeft veel voordelen; het is licht, sterk en buigzaam. Het wordt niet vies of rot niet weg als het langer bestaat en je krijgt geen spinsters in je hand. Het nadeel van plastic, is dat het niet vergaat. Plastic afval dat we dus per ongeluk of expres op straat en in de natuur laten slingeren blijft dus voor eeuwig bestaan. Het wordt zwerfvuil en maakt onze omgeving lelijk en vies. Het is bovendien slecht voor mensen en dieren, die er ziek van kunnen worden of er zelfs dood aan kunnen gaan.

1. Tien schokkende feiten over plastic

1. Bijna alle plastic die ooit gemaakt is, bestaat nog steeds in een of andere vorm. Experts voorspellen dat plastic zo'n duizend jaar kan blijven bestaan.
2. Zelfs in de meest afgelegen regio's en op de meest afgelegen eilanden van de wereld waar geen mensen wonen, vind je nu plastic deeltjes in de natuur.
3. Plastic deeltjes trekken giftige deeltjes aan. Als vogels en vissen microplastic eten, komt het de voedselketen binnen. En wij staan bovenaan deze keten.
4. Bij elkaar komt er 4.700.000.000 kilogram plastic in de oceaan, meer dan 12 miljoen kilo per dag.
5. Volgens de VN gaan er elk jaar 100.000 zeezoogdieren en 1 miljoen zeevogels dood door afval op zee.
6. De afgelopen 10 jaar is er meer plastic gemaakt dan in de hele 20ste eeuw.
7. We maken elk jaar 250.000.000.000 kilo plastic. Ongeveer de helft gebruiken we één keer en wordt meteen weggegooid.
8. Een plastic tasje heeft een gemiddelde gebruikstijd van 15 minuten, maar heeft 1000 jaar nodig om af te breken.
9. Elk jaar worden er wereldwijd 500 miljard plastic tasjes gebruikt, meer dan 1 miljoen tasjes per minuut en slechts 1 van de 200 tasjes wordt vervolgens gerecycled en hergebruikt.
10. De productie van plastic gebruikt 8% van het olie in de wereld.

2. Geschiedenis van plastic

Tijd

Uitvindingen, die te maken hebben met plastic

1820

De geschiedenis van plastic begint rond de jaren 1820. Rond die tijd wordt polystyreen uitgevonden, beter bekend als piepschuim. Er worden daarna steeds meer soorten plastics uitgevonden. Deze plastics zijn sterk, niet giftig en kunnen door middel van synthetische pigmentatie alle kleuren krijgen (Synthetisch is kunststof en pigment is kleurstof).

1860

In 1860 wordt het eerste echte plastic uitgevonden dat Cellulose Nitraat genoemd wordt. Later krijgt deze stof de naam celluloid. Het heeft weinig succes tot George Eastman het materiaal in 1889 gaat gebruiken voor de fotorolletjes. Het grote nadeel van celluloid is dat het eenvoudig vlam vat en ontploft.

In de tussentijd wordt in 1862 nog een ander plastic uitgevonden. Dit plastic bestaat uit een hard materiaal dat in verschillende vormen gegoten kan worden en heet parkesine, afgeleid van de uitvinder van deze plastic soort 'Alexander Parkes'.

1909

In 1909 vindt de Belgische natuurkundige Leo Baekeland het bakeliet uit. Deze plasticsoort is het eerste plastic dat door verwarming van vorm kan veranderen.

1920

In de jaren 1920 tot 1930 ontdekken scheikundigen hoe je plastic uit aardolie kan halen. Aardolie is vooral te vinden in de landen in het Midden-Oosten en in de Noordzee. De aardolie is een mengsel van honderden stoffen. Er is echter maar een heel klein deel van de aardolie nodig voor plastic.

nu

3. Productie van plastic

Plastic wordt gemaakt uit aardolie. Aardolie bestaat uit een heleboel verschillende stoffen. Een van die stoffen heeft Nafta. Van deze stof wordt uiteindelijk plastic gemaakt. Voordat er plastic uit aardolie gemaakt kan worden, moeten de verschillende stoffen waaruit de aardolie bestaat eerst van elkaar worden gescheiden. Dit scheiden gebeurt in een olieraffinaderij, waar men de Nafta van de andere aardolie bestanddelen scheidt.

Daarna moet de Nafta worden gekraakt. De Nafta wordt daarbij tot 900 graden Celsius verwarmd, waarna het in kleine stukjes breekt. Dit kraken gebeurt in een grote fabriek, die een kraker heet en kost veel energie. Vervolgens gaan alle stoffen, die uit de nafta gekraakt zijn, naar chemische fabrieken waar er uit deze stoffen onder andere plastic wordt gemaakt. Om plastic te maken zijn 2 dingen nodig: Druk en Warmte. Er zijn heel veel soorten plastics. Een van die soorten is polyetheen. Dit is het meest gebruikte plastic.

Bijlage 6) achtergrondinformatie leerkrachten

Bijlage 6.

4. Soorten Plastic en hun toepassingen

Hieronder staan de belangrijkste soorten plastic en hun toepassingen (waar het voor wordt gebruikt) ervan.

1. Polyetheen (PE)

PE Plastic zakken, plastic tassen, knijpflessen van shampoo en afwasmiddel, plastic laagje in melkpak.

2. Polipropreen (PP)

Margarinekuipjes, pakken, kratten

3. Polystyreen (PS)

Automaatbekers, wegwerpservies, piepschuim

4. Polyvinylchloride (PVC)

Kantoorartikelen, tuinslang, regenpijp, elektriciteitsbuizen, regenkleding

5. Polyetheentereftalaat (PET)

Wegwerpflessen voor frisdrank, olie en azijn.

6. Policarbonaat (PC)

Duurzame plastic bekers en flessen die je bewaart

5. Schadelijke effecten van plastic

Plastic is niet goed voor het milieu. Het wordt in de natuur niet afgebroken en blijft dus voor eeuwig liggen. Sommige soorten plastic zijn schadelijker voor het milieu dan andere soorten. We zetten er een paar op een rij

Minst schadelijk: Polyetheen (PE), Polipropreen (PP) en Polyetheentereftalaat (PET)

Polyetheen, Polipropreen en Polyetheentereftalaat zijn de minder schadelijke plastics. Hun productie veroorzaakt weinig vervuiling en bij verbranding ontstaan nauwelijks schadelijke stoffen. Wel komt er kooldioxide vrij, het belangrijkste broeikasgas. Voor het maken van polyetheen en polipropreen is relatief de minste energie nodig. De productie van polyetheentereftalaat vergt meer energie. PET-flessen kunnen echter goed worden omgesmolten of opnieuw worden gevuld. Sommige merken frisdrank zijn al verkrijgbaar in hervulbare PET-flessen, zoals Ice Tea.

Schadelijk: Polystyreen (PS):

Polystyreen is een schadelijkere plasticsoort. Bij de productie komen de gevaarlijke stoffen benzeen en styreen vrij. Benzeen kan kanker veroorzaken en styreen is irriterend voor neus, ogen en slijmvliezen. De productie van polystyreen kost vrij veel energie en vervuult veel water. Ook zorgt het voor veel afval omdat het maar 1 x gebruikt wordt.

Zeer schadelijk: Polyvinylchloride (PVC)

Polyvinylchloride is een zeer milieuvriendelijk plastic. Door acties van milieu- en consumenten organisaties komen PVC-verpakkingen in de supermarkten bijna niet meer voor. Bij de productie van PVC komt het kankerverwekkende vinylchloride vrij.

Daarnaast is er voor het maken van PVC chloor nodig. Deze giftige en levensgevaarlijke stof wordt met treinen door het land vervoerd, wat veel risico's met zich meebrengt. Bij verbranding van PVC ontstaan bovendien vele schadelijke stoffen. In doe het zelf winkels vind je helaas nog veel PVC-verpakkingen. PVC wordt ook nog in allerlei duurzame producten gebruikt zoals kozijnen en waterleidingbuizen.

6. De voor- en nadelen van plastic

Voordelen	Nadelen
1 Goedkoop in vergelijking met andere materialen	Veroorzaakt veel afval
2 Buigzaam en sterk	Komt terecht op steeds grotere afvalbergen
4 Rot niet weg en gaat niet vies ruiken	Komt als zwerfvuil terecht in de natuur en in de zee en richt veel schade aan, vooral bij dieren
5 Makkelijk schoon te maken	Moeilijk te recyclen
6 Bij het oppakken krijg je geen splinters in je hand	Bij verbranding kunnen veel schadelijke stoffen vrijkomen zoals koolstofdioxide, benzeen, styreen en vinylchloride
7 Geen last van de zon	Kan heel veel energie kosten om te maken
8 Verliest zijn kleur niet	Kan water met giftige stoffen vervuilen
9 Licht, eenvoudig op te tillen door de natuur, maar blijft altijd bestaan	Verteert niet en wordt dus niet afgebroken

7. Plastic in de zee

Helaas komt een groot deel van ons plastic afval onbedoeld in onze zeeën en oceanen terecht, waar het veel schade aanricht. Door de voortdurende zeestromen in de oceanen wordt het plastic afval meegevoerd naar gigantische draaikolken waar het langzaam naar binnen wordt gezogen. Omdat het plastic eeuwen meegaat, blijft dit dus ook jaren binnen zo'n draaikolk aanwezig. Deze draaikolken worden gyres genoemd, enorme drijvende vuilnisbelten.

De hoeveelheid plastic afval in de oceanen is de laatste tientallen jaren zo sterk gegroeid dat er nu zelfs 5 van deze gyres (drijvende vuilnisbelten) zijn gevormd. De grootste gyre, die in het gebied in het noorden van de Stille Oceaan drijft, is zelfs twee keer zo groot als de Verenigde Staten. We hebben deze drijvende vuilnisbelten in de afgelopen 50 jaar gecreëerd, waarbij we in de laatste tien jaar meer plastic hebben geproduceerd dan in de hele eeuw daarvoor.

Op dit moment wordt er geschat dat er zo'n 100 miljard kilo plastic afval in onze zeeën en oceanen drijft. Per jaar

komt er wereldwijd zo'n 4,7 miljoen ton plastic afval bij, dat is gemiddeld 12.000 ton per dag! In zo goed als alle gebieden ter wereld kom je nu plastic tegen, ook op de polen of op onbewoonde eilanden. Maar dit plastic zwerft niet alleen rond in verre oorden, ook de Noordzee zit vol met allemaal kleine plastic deeltjes, wat daar ook voor enorme problemen zorgt.

Als plastic eenmaal in het water terecht komt en blootgesteld wordt aan de elementen zoals regen, wind en zon, breekt het plastic op in kleine stukjes. Hierdoor is het verwijderen van plastic afval uit de zee extreem moeilijk.

Bijlage 6.

8. Plastic en dieren

Door het plastic raken veel zeezoogdieren, schildpadden en vogels verstrikt in het afval en sterven hierbij een langzame en pijnlijke dood. Niet alleen de grote stukken plastic zorgen voor problemen. Door verwerking, golfslag en zonlicht valt het plastic uiteen in kleine stukjes. Hierbij komen giftige stoffen vrij die in het zeemilieu terecht komen.

Daarnaast worden de stukjes plastic, van groot tot minuscule klein, door vissen, vogels en zelfs plankton aangezien voor voedsel. Voor veel van deze dieren is dit plastic dodelijk. Ze kunnen het plastic niet verteren, en de kans is erg groot dat het plastic in hun maag ophoopt en hiermee hun ingewanden blokkeert.

Doordat hun maag vol zit hebben de dieren geen hongergevoel meer en sterven na een langzame uitputtingslag. Ook worden er veel van deze dieren voordat ze uit zichzelf sterven door de mens gevangen en opgegeten. Het plastic en de giftige stoffen komen zo ook in ons lichaam terecht.

De UNEP, de milieuafdeling van de Verenigde Naties, schat dat zee afval jaarlijks 100.000 zeezoogdieren en minstens één miljoen zeevogels het leven kost. Van de vogels die dood aanspoelen heeft 95% gemiddeld 30 stukjes plastic in zijn maag. Ter vergelijking met onze maaginhoud zou dit neerkomen op een hele broodtrommel gevuld met plastic.

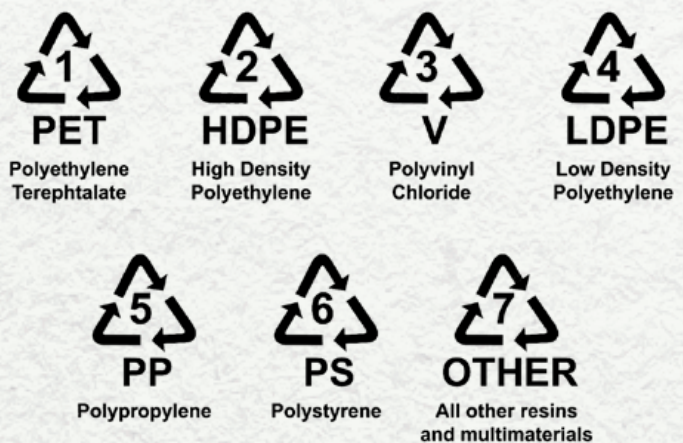
9. Plastic beperken

Je kunt zelf veel dingen doen om minder plastic te veroorzaken

- Bring your own; neem je eigen thermosbekers, broodtrommels en plastic-vrije tassen mee
- Eenmalig is schandalig; gebruik zo min mogelijk wegwerpplastics
- De kunst van het weglaten; koop groente en fruit en andere producten los en niet voorverpakt en koop bewust producten met zo min mogelijk onnodige verpakking eromheen.
- Laat afval daar waar het hoort; gooi niets op straat of in het water.
- Stap niet over zwerfafval heen; raap het op en gooi het weg.
- Voorkom en hergebruik: probeer zo min mogelijk plastic te gebruiken, hergebruik plastic waar je kan en als dat niet kan, recycle het dan

10. Plastic recyclen

Plastic breekt niet af en blijft dus eeuwig bestaan. Gelukkig kun je plastic wel recyclen Door recyclen kun je van plastic afval weer nieuwe dingen maken. Het plastic verpakkingsafval wordt gesorteerd, gereinigd en vermalen tot granulaat (korrels). Het granulaat vormt de grondstof waarvan weer nieuwe plastic verpakkingen, maar ook fleecetruien, behuizing van gsm's en laptops, muis en toetsenbord, auto-dashboards, speelgoed, tennisballen en andere dingen gemaakt kunnen worden.

Voor GreenKidz gastdocenten en vaste leerkrachten die zich, samen met hun klas, verder willen verdiepen in de thema's afval, zwerfvuil, plastic en recyclen zetten wij een aantal eigentijdse, informatieve en kleurrijke, boeken op een rij.

Deze boeken zijn eenvoudig te bestellen via **www.bol.bom** of aan te vragen bij lokale boekhandels zoals Mensings Caminada en Bruna.

Titel:	Natuur en Milieu
Serie:	Help de natuur en het milieu, Prikbord Plus+
Auteur:	Rebecca Rissman
Uitgeverij:	Corona Ars Scribendi Uitgeverij, Etten-Leur Nederland (www.arsscribeni.com)
Datum van uitgifte:	2009
ISBN nummer:	ISBN/EAN 978-90-5566-840-3

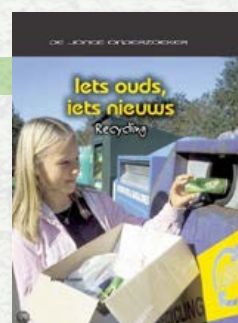
Titel:	Afval opruimen
Serie:	Help de natuur en het milieu, Prikbord
Auteur:	Charlotte Guillain
Uitgeverij:	Corona Ars Scribendi Uitgeverij Etten-Leur Nederland (www.arsscribeni.com)
Datum van uitgifte:	2008
ISBN nummer:	ISBN 978-90-5566-443-6

Titel:	Hergebruik en Recycling
Serie:	Help de natuur en het milieu, Prikbord
Auteur:	Charlotte Guillain
Uitgeverij:	Corona Ars Scribendi Uitgeverij Etten-Leur Nederland (www.arsscribeni.com)
Datum van uitgifte:	2008
ISBN nummer:	ISBN 978-90-5566-442-9

Titel:	Iets ouds, iets nieuws Recycling
Serie:	De jonge onderzoeker
Auteur:	Anita Ganeri
Uitgeverij:	Corona Ars Scribendi Uitgeverij Etten-Leur Nederland (www.arsscribeni.com)
Datum van uitgifte:	2010
ISBN nummer:	ISBN 978-90-5566-364-4

Samenvatting GreenKidz Project

Bijlage 8.

Inleiding

Wereldwijd en zeker onder jongeren groeit de belangstelling voor het brede thema 'Groen' dat allerlei elementen van milieubewustzijn, gezond leven en duurzaamheid omvat. GreenKidz haakt hier met haar driejarig project op in. Wij stimuleren lokale schoolkinderen in de leeftijd van 9 tot en met 12 jaar om zorgzaam en verantwoordelijk met hun leef- en schoolomgeving om te gaan en zelf actief bij te dragen aan een groener, schoner en gezonder Curaçao.

Doelen

Om onze doelen te bereiken, ontwikkelen wij jaarlijks moderne 'groene' lespakketten, die door GreenKidz gastdocenten worden uitgevoerd. Deze worden ondersteund door een tweetalige website (Pap/Ned), een GreenKidz Magazine en een GreenKidz Award dat op het jaarlijkse GreenKidz feest wordt uitgereikt. Met ons project streven wij ernaar om scholen niet te overbelasten maar juist te ondersteunen, waarbij alle GreenKidz producten blijvend en gratis aan de doelgroep worden verstrekt.

Doelgroep

GreenKidz richt zich op alle 50 FO scholen van Curaçao en circa 8.000 leerlingen in groep 5 tot en met 8 van het FO onderwijs. Wij werken hierbij nauw samen met alle schoolbesturen en met lokale groene experts. In jaar 1 worden 5 pilot scholen geselecteerd.

In jaar twee worden 20 scholen bediend en in jaar 3 worden alle 50 FO scholen van Curaçao van GreenKidz lessen en gastdocenten voorzien. Alle digitale les- en leesmaterialen worden bovendien vanaf jaar 1 gratis en direct online gezet.

Stichting

Het GreenKidz project is geïnitieerd door Maya Mathias, een ervaren opleider en schrijver en door Ivonne Zegveld, een ervaren graphic designer met een kunstacademie achtergrond. Beiden hebben veel affiniteit met kinderen, werken al 10 jaar samen en hebben (vak)bladen, boekjes, brochures, tentoonstellingen en opleidingsproducten ontwikkeld met elkaar. Alle GreenKidz activiteiten zijn bovendien ondergebracht in de 'Keep Learning Foundation', een ideële stichting zonder winstoogmerk.

Team

Het GreenKidz project wordt uitgevoerd door een team van tien lokale professionals waaronder leerkrachten, vertalers, milieudeskundigen, websitebouwers, multimedia-specialisten, marketing en sponsoring professionals, organisatorische ondersteuners en financiële experts. Voor het financieren van de educatieve activiteiten worden lokale fondsen benaderd en voor het financieren van het GreenKidz Magazine en de website worden sponsoren uit het bedrijfsleven gezocht.

Ambitie

GreenKidz heeft de ambitie om in 3 jaar tijd uit te groeien tot een structureel project dat zichzelf met fondsen, bedrijfssponsoring en ook deels via crowd funding en advertentie-inkomsten bedruipt. Bij succes wordt het GreenKidz concept uitgebreid naar andere doelgroepen (VSBO en HAVO/VWO onderwijs op Curaçao) en andere eilanden in de Dutch Caribbean. Hierdoor kunnen op termijn belangrijke schaalvoordelen worden behaald en ontstaat er een waardevol groen platform voor kinderen en scholen in de Dutch Caribbean en een levendige kennis- en ideeën-uitwisseling.

Profielen GreenKidz Team

Maya Mathias (1967) komt oorspronkelijk uit India, werd in Londen geboren en groeide op in Nederland. Zij studeerde bedrijfseconomie aan de Vrije Universiteit van Amsterdam en is de eigenaar en directeur van bureau Smart Works, gevestigd in Curaçao. Vanuit haar bedrijf, houdt Maya Mathias zich al tien jaar intensief bezig met professioneel schrijven en opleidingswerk in het Engels en Nederlands. Dit doet zij voor een brede klantenkring in de commerciële, overheids- en non profit sector op alle eilanden van de Dutch Caribbean.

Maya werkt als docent, trainer, facilitator, public speaker en ontwikkelaar van educatief materiaal en verzorgt jaarlijks een groot aantal In-company trainingen voor managers en professionals. Daarnaast is zij werkzaam als copy writer, website schrijver, journalist en vertaler. Naast eigen ondernemer, is Maya een actieve vrijwilliger voor verschillende lokale organisaties zoals Rotary Club Willemstad, Fundashon Pro Bista, Federatie Antilliaanse Jeugdzorg, CuraDoet, IOC IOBA, Curaçao Clean Up en Vrouwen Netwerk Curaçao.

Maya werkt graag met kinderen en jongeren en heeft daartoe, samen met Ivonne Zegveld, de 'Keep Learning Foundation' opgericht. De afgelopen jaren verzorgde zij trainingen en workshops voor scholen, leerkrachten en leerlingen, onder andere via het VPCO, de Rotary, het UoC en het Kenniscentrum Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven Curaçao. Als lid van het Bedrijven Platform Milieu is Maya vanuit haar bedrijf actief bezig met het thema 'groen'. Als hoofdredacteur van Coaching Magazine, een lokaal vakblad voor managers en professionals op Curaçao, maakte zij bovendien de speciale 'Groene Coaching editie' over bedrijfsvoering, milieubewustzijn en duurzaamheid.

Ivonne Zegveld (1971) groeide op in Limburg. Na haar middelbare school volgde zij de opleiding Interieur Architectuur aan de Kunst-academie van Maastricht. Na 2 jaar maakte zij een bewuste switch naar de richting Visuele Communicatie, waarin zij leerde hoe beeld en tekst elkaar op een creatieve en conceptuele wijze kunnen versterken. Na haar studie, emigreerde Ivonne in 1996 naar Curaçao. Op Curaçao was zij als vormgeefster werkzaam bij het reclamebureau BKCC tot zij in 2007 haar eigen bedrijf I-Design oprichtte.

Vanuit I-Design, werkt Ivonne als creatieve duizendpoot en all round grafisch ontwerper voor een brede lokale en inter-insulaire klantenkring in de profit-, non profit- en overheidssector en binnen haar veelzijdige portfolio komen passie en creativiteit zichtbaar samen. Ivonne's brede waaier van design producten varieert van logo tot Corporate Identity, waarbij de bedrijfsidentiteit zowel online als offline, gecommuniceerd wordt in onder andere brochures, folders, nieuwsbrieven, boeken, websites, jaarverslagen, (social) media campagnes en signage.

De afgelopen jaren gaf Ivonne veel educatieve publicaties vorm, zoals 'De Leerplichtkrant' en 'Chill Magazine' van het Ministerie van Onderwijs en het 'What's New' Magazine over nieuwe onderwijs ontwikkelingen van Rijksdienst Caribisch Nederland. Ivonne is zeer begaan met het milieu en de natuur van Curaçao en brengt deze betrokkenheid graag over op de lokale jeugd. Binnen GreenKidz is zij verantwoordelijk voor alle visuele uitingen en beeldmateriaal. Met aantrekkelijk, educatief materiaal wil zij kinderen stimuleren om bewust en zorgzaam met hun leefomgeving om te gaan.

Profielen GreenKidz Team

Bijlage 9.

Mieke Hukshorn (1971) komt oorspronkelijk uit Nederland. Na een loopbaan in het Nederlandse onderwijs, werkte zij een aantal jaren als schooldirecteur / NTC docente in Bolivia tot zij in 2010 met haar gezin emigreerde naar Curaçao. Mieke behaalde haar prope-deuse Economische Wetenschappen aan de Erasmus Universiteit en studeerde af aan de Thomas More PABO in Rotterdam. Tijdens haar onderwijsloopbaan, volgde zij een groot aantal verdiepende opleidingen op het vlak van schoolmanagement en leiderschap, leeren opvoedingsmoeilijkheden, innovatie en digitaal onderwijs.

Momenteel is Mieke werkzaam als FO docent van groep 7/8 op Pipita Basisschool in Curaçao. Daarnaast is zij duikinstructrice in haar eigen watersportbedrijf. Naast lesgeven aan kinderen, coacht zij leerkrachten om nieuwe lesmethodes te implementeren en les te geven op een meer ontwikkelingsgerichte manier. Als voorstander van meer digitaal onderwijs en trekker van ICT projecten op haar school, volgde zij de afgelopen jaren verschillende trainingen over de nieuwste (digitale) ontwikkelingen op educatief gebied.

Mieke werkt graag met kinderen van allerlei achtergronden en niveaus. Als voormalig FO docente op de Albert Schweitzer FO School coördineerde zij, samen met Christy Prins, de jaarlijkse milieukeek om kinderen bewust te maken van het milieu. In haar vrije tijd is Mieke zeer actief in coral reef education programma's op Curaçao. Vanuit dat kader, geeft zij lokale probleemjongeren via Stichting Accretio duikcursussen om te laten zien hoe mooi de onderwaterwereld van hun eiland is.

Christy Prins (1972) is geboren en getogen op Curaçao. Na het VWO aan het Peter Stuyvesant College op Curaçao vertrok zij naar Canada, Amerika en Thailand, waar zij verschillende kunstzinnige opleidingen en cursussen volgde in onder andere Goudsmeden, Sieraden ontwerpen en Edelsteenkunde. Christy werkte in Nederland en op Curaçao bij verschillende juwelierszaken. Op Curaçao was zij bovendien ook voor verschillende scholen en organisaties actief als invalkracht en ontwikkelaar van educatief materiaal.

Christy zette als deel van een docententeam, samen met het Curaçao SeaAquarium, verschillende lesprogramma's op voor lokale scholen en organiseerde jarenlang een scala aan naschoolse opvangactiviteiten over kunst en natuur. Als tekenlerares verzorgt zij tekenlessen voor creatieve kinderen en onlangs volgde zij met succes de opleiding tot kindercoach. Als coach helpt zij kinderen om hun talenten aan te boren en beter te functioneren in hun leven en op school.

Christy is zeer begaan met het milieu en ontplooit veel activiteiten om lokale kinderen te betrekken bij natuur- en milieuvraagstukken op Curaçao. Samen met FO docente Mieke Hukshorn gaf zij vorm aan de succesvolle milieukeek op de Albert Schweitzer FO school en in de zomermaanden organiseerde zij het Finca del Sol Plantenpret zomerkamp. Vanuit haar huis leidde Christy jarenlang een wekelijkse 'Eco Club for Kidz, waarvoor zij zelf veel lesmateriaal ontwikkelde. Voor GreenKidz zet zij zich ook graag in als ontwikkelaar van groen educatief materiaal en als gastdocent.

Profielen GreenKidz Team

Hellen Noort komt Um et earumquam, qui nonesecus et vid quat. Ulla si dolor respelis et libuscim in et mo occab im ea sit ad maxima dolore explit que et faccust voluptaeres sit ommolore nobitemporro il ium lanitat laute sim de est, natem. Mus expel ilit ut eum eria derum invenim aximus, nis recus por aut laut et minciis a voloria dolupta tesenditati blandae nonsequae quam, sam con comnisq uibus. Occati di alibusam delendit lam vent aut.

Kilo minisque sit faciendipsum eate voluptat assimin cuptatur, cumet, cusapis simpel moloriaes doloressi reictem rerfern atecabore sinctem porepudae lignatios inim non commodi con ped qui te dus vit, occuptassunt quo blaborum as conectatius nos et ducimin venimai oriatus siminvella nus dollis quis ex era perchit atquibe rfernam inihil ipsapis cienis et aut aut dolorro et rem rendellibus, saperia consequere corrore prestius qui to berciet quam aut quiasse quiandi gendae. Cerupta eruptium lab ipsam fuga. Et as id quatusciam resciaerio estibusa coria simaio quam ea necus coribus cipsaep udissi blabori busciis in nes voluptasped ut apis et quundis prae. Perorru ndanduciat.

Em dolore qui omniet eiciduciasim latur arum aspic temque mint, quosanis as si blatquam hicipiant dolest abore autemquae re nemoluptas dolupis atemqua mendem nectota ea volupta consequi idelecus nienimum accusciae dest officii nam re latet aditiur audia vellecte delluptae venimustio que accus amus volupta tempore pedias corehendicim errum quamet accus, ullento tatur, voluptatate idunt delibus int, aliquam ustrum dolore pliqui beat andebisti.

Sponsors Bedankt!

De totstandkoming van de GreenKidz lesmaterialen is mogelijk gemaakt door de bijdragen van een groot aantal sponsors.

Vertegenwoordiging van Nederland
in Aruba, Curaçao en St. Maarten
Ministerie van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties

I.Design

CrimeFonds

Curinde • Curaçaosche Wegenbouw Maatschappij • Korpodeko

Sponsors Bedankt!

De totstandkoming van de GreenKidz lesmaterialen is mogelijk gemaakt door de bijdragen van een groot aantal sponsors.

